

ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

TELECOMMUNICATIONS LAW AS AN ACADEMIC DISCIPLINE

Процишен М.В.,

к.ю.н., доцент кафедри конституційного та адміністративного права

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

У статті піднімаються окремі актуальні питання щодо необхідності запровадження у вищих навчальних закладах телекомунікаційного права як навчальної дисципліни, методології, методики та структуризації тематики його викладання. Також обґрунтовується взаємозв'язок телекомунікаційного права як навчальної дисципліни з іншими галузевими юридичними навчальними дисциплінами.

Ключові слова: право, телекомунікації, зв'язок, телекомунікаційне право, навчальна дисципліна.

В статье поднимаются отдельные актуальные вопросы необходимости внедрения в высших учебных заведениях телекоммуникационного права как учебной дисциплины, методологии, методики, структуризации тематики ее преподавания. Также обосновывается взаимосвязь телекоммуникационного права как учебной дисциплины с другими отраслевыми юридическими учебными дисциплинами.

Ключевые слова: право, телекоммуникации, связь, телекоммуникационное право, учебная дисциплина.

The article deals with some pressing issues of introducing telecommunications law as an academic discipline in higher educational establishments as well as methods, methodology, theme structure relating to its teaching. Also grounded interconnection of telecommunications law, as educational discipline other jurisprudential academic disciplines. Links between telecommunications law as an academic discipline and other legal academic subjects are also highlighted.

Telecommunications Law as an academic discipline is a set of systemized, theoretically substantiated and structured learning themes covering scientific knowledge on legal relations in the field of organization and exploitation of communications infrastructure (telecommunications) which are to be studied on the principle the matrix institutionalization.

According to its theme structure Telecommunications Law as an academic discipline may be divided into two parts. The first part contains general provisions of Telecommunications Law whereas the second part is devoted to the special provisions of Telecommunications Law.

Telecommunications Law as an academic discipline is designed to give all those who study this area of law a clear and comprehensive understanding of the legal relations in the field of organization and exploitation of communications infrastructure (telecommunications) with the use of various technical means, and methods, intended for transmission, search and reception of information regardless of national borders.

Scientific development of a recommended theme structure of Telecommunications Law as an academic discipline will contribute to the improvement of the learning process in each particular law school, where this discipline is on the syllabus. It will also facilitate the synchronization of the learning activities in different universities and will ultimately enhance the quality of legal work of universities' graduates with regards to law-making, law enforcement, legal research and education as well as the training of personnel of public authorities, enterprises and other organizations in the telecommunications industry.

Key words: law, telecommunications, communications, telecommunications law, academic discipline.

У порядку постановки проблеми в загальному вигляді необхідно звернути увагу на один із аспектів пошуку шляхів удосконалення юридичної освіти в Україні, наближення її до потреб практики, на що звертається увага представниками громадськості. Зазначене пропонується здійснити на прикладі такої підгалузі інформаційного права, як телекомунікаційне право, у його розумінні як навчальної дисципліни.

Потреба запровадження в навчальний процес у вищих навчальних закладах такої навчальної дисципліни зумовлена рядом чинників. Провідну роль серед них відіграє бурхливий розвиток і масове впровадження у суспільне життя здобутків науково-технічного прогресу у сфері спілкування між людьми на великі відстані (дистанційно), у т. ч. незалежно від кордонів держав, у заданому масштабі часу та просторі.

Формування телекомунікаційного права відображає три взаємопов'язані глобальні тенденції: спеціалізацію, синхронізацію та стандартизацію правових норм, що регулюють сферу суспільних відносин, пов'язаних із організацією та експлуатацією зв'язку (інфраструктурою дистанційної комунікації, спілкуванням на великі відстані). В першу чергу це відбувається під впливом нових здобутків науково-технічного прогресу, зокрема, у таких його галузях як електроніка, автоматика, телематика, комп'ютерні науки тощо.

Доцільність впровадження у навчальний процес дисципліни «Телекомунікаційне право» зумовлена не тільки потребами практики, але й наявністю відповідної спеціалізованої наукової бази та кваліфікованих кадрів, спроможних стандартизовано викладати такий предмет. У комплексі зазначене передбачає: проведення цільових науково-дослідних робіт за тематикою, пов'язаною з до-

слідженням правового регулювання суспільних відносин у сфері телекомунікації; захист дисертацій, чому передують публікації статей, монографій; підготовку навчальних програм, підручників, навчальних посібників тощо. Синхронно із зазначеними видами науково-освітньої діяльності мають здійснюватися систематизовані наукові напрацювання для правотворчості: розробка відповідних спеціальних нормативно-правових актів, у т. ч. законопроектів; наукове супроводження їх прийняття для упорядкування правозастосування; науковий моніторинг розвитку практики та адекватності застосування відповідних правових норм тощо.

У наведеному комплексі заходів щодо формування телекомунікаційного права як навчальної дисципліни в першу чергу необхідно звернути увагу на наявні наукові розробки. Зокрема, особливої уваги заслуговують публікації таких вітчизняних дослідників як: І. В. Арістова [1], О. А. Баранов [2], Ю. П. Бурило [3], О. О. Золотар [4], Р. А. Калюжний [5], Л. П. Коваленко [6], В. В. Костицький [7], С. П. Кудрявцева [8], В. А. Ліпкан [9], С. О. Лисенко [10], Р. С. Мельник [11; 12], О. М. Музичук [13], А. М. Новицький [14], В. С. Цимбалюк [15-20] та ін.

При обґрунтуванні методичних положень щодо сутності телекомунікаційного права як навчальної дисципліни здійснено консолідацію наукових напрацювань з окресленої проблематики з окремими публікаціями авторки цієї статті за попередніми етапами проведених наукових досліджень [21; 22].

Метою статті є виклад окремих результатів дослідження щодо формування системного бачення сутності телекомунікаційного права як навчальної дисципліни.

Для досягнення поставленої мети було застосовано матричний та комплексний підходи до визначення структур-

них ознак телекомунікаційного права. Іншими словами, телекомунікаційне право як комплексне юридичне явище розглядається не тільки як сфера відповідних правовідносин, але і як напрямок наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення правотворчості та правозастосування, де предметом вивчення є сфера суспільних відносин, пов'язаних із організацією та експлуатацією зв'язку (інфраструктурою дистанційного спілкування, комунікацією між людьми на великих відстанях у заданому технічними та технологічними засобами просторі і масштабі часу).

Виклад основних результатів дослідження, його точки опори пропонується почати, звернувши увагу на введення у навчальний процес на юридичному факультеті Київського національного університету ім. Т. Шевченка такої навчальної дисципліни як «Адміністративно-правове регулювання у сфері телекомунікацій» [12]. Ця дисципліна викладається у першому семестрі другого курсу магістратури в обсязі – 144 год. (4 кредити ECTS), зокрема: лекції – 34 год., семінарські заняття – 34 год., самостійна робота – 76 год. У курсі цієї навчальної дисципліни передбачено 3 змістових модулі та 3 модульні (контрольні) роботи. Тематика зазначеної навчальної дисципліни включає в себе 11 тем, які, за задумом розробника програми – Р. С. Мельника, сформульовані таким чином: телекомунікації у сучасному суспільстві; адміністративно-телекомунікаційне право у системі права України; предмет та принципи адміністративно-телекомунікаційного права; система адміністративно-телекомунікаційного права; джерела адміністративно-телекомунікаційного права; суб'єкти адміністративно-телекомунікаційного права та їх правовий статус; інструменти діяльності публічної адміністрації у сфері телекомунікацій; дозвільні процедури у сфері телекомунікацій; інститут регулювання цін та тарифів на телекомунікаційні послуги; інститут державного контролю (нагляду) у телекомунікаційній сфері; інститут юридичної відповідальності у сфері телекомунікацій.

В цілому позитивно сприймаючи структуру тематики та її змісту, що викладена у зазначеній навчальній та робочій програмі Р. С. Мельником, пропонується акцентувати увагу на її конструктивно-критичному аналізі, що дозволяє запропонувати кілька дискусійних роздумів.

Зі змісту розробленої Р. С. Мельником навчальної програми вбачається, що у його розумінні (на час розробки навчальної програми) телекомунікаційне право ще не сформоване в Україні як умовно автономна, науково-систематизована у правознавстві сфера суспільних відносин та спеціальний напрямок наукових досліджень. У зв'язку з цим цілком природним є загальне розуміння телекомунікаційної сфери як підгалузі державного управління, а, отже, можливості визначення телекомунікаційного права як структурної складової адміністративного права. Серед іншого, така концепція розуміння місця телекомунікаційного права в системі права впливає також і з того, що відповідна навчальна дисципліна викладається на кафедрі адміністративного права, а, отже, уходить до складу наукової спеціалізації професора Р. С. Мельника та спеціалізації магістрів-правників, підготовкою яких займається ця кафедра. Зазначений аспект зумовлює й те, що Р. С. Мельник зосереджує увагу саме на адміністративно-правовому сегменті телекомунікаційного права, визначаючи його у категорії «адміністративно-телекомунікаційне право».

Така методологічна позиція щодо подання телекомунікаційного права (як адміністративно-телекомунікаційного права) цілком має право на життя. Проте, за межами цієї концепції залишилися інші аспекти взаємозв'язку телекомунікаційного права з такими провідними галузями права як: конституційне, цивільне та кримінальне. Також не спостерігається зі змісту навчальної програми взаємозв'язок навчальної дисципліни з рядом комплексних галузей права, в першу чергу з інформаційним та господарським правом. Так чи інакше, запропонований Р. С. Мельником

підхід до викладання телекомунікаційного права цілком може використовуватися з урахуванням методичних позицій інших галузей права, а, отже, телекомунікаційне право може викладатися на основі методології цивільного права, кримінального права, господарського права та ін.

Аналіз окремих публікацій свідчить, що телекомунікаційні правовідносини як один зі спеціальних предметів вивчення присутні при викладанні й інформаційного права. Для прикладу можна навести зміст програми навчальної дисципліни «Інформаційне право», запропонованої В. С. Цимбалюком [19, с. 381, 382], де телекомунікаційні правовідносини розглядаються у третій (спеціальній) частині – у взаємозв'язку з правовими основами інших видів інформаційної діяльності (мас-медіа тощо). Також досить об'ємно та обґрунтовано взаємозв'язок телекомунікаційних правовідносин з господарсько-правовими відносинами в контексті дослідження видів інформаційної діяльності розкрито Ю. П. Бурило [3].

Зазначене дає підстави стверджувати, що навчальна дисципліна «Телекомунікаційне право» має базуватися не тільки на методологічних засадах адміністративного права, але також і на методологічних засадах інших галузей права, що вивчаються як навчальні дисципліни у вищих навчальних закладах. Зокрема це важливо для спеціалізації підготовки правознавців та деяких інших фахівців для сфери телекомунікації (менеджерів, інженерів, комп'ютерних програмістів, фахівців з організації інформаційної безпеки у кіберпросторі тощо).

Для комплексного забезпечення спеціалізації, синхронізації та стандартизації правових знань щодо сфери телекомунікації пропонується розробка модельної (типової) навчальної програми «Телекомунікаційне право». Методично така навчальна програма має відображати взаємозв'язок телекомунікаційного права з низкою юридичних дисциплін, що викладаються під час підготовки відповідних фахівців.

При формуванні структури навчальної дисципліни «Телекомунікаційне право» пропонується застосовувати матричний підхід, який, зокрема, передбачає розуміння цього права як юридично інституційованої сфери суспільних відносин, а, отже, й наявність відповідних інститутів серед напрямів наукових досліджень. У зв'язку з цим найбільш методично придатною вбачається концепція розуміння телекомунікаційного права як підгалузі спеціальної частини інформаційного права [5]. При цьому не виключається, що телекомунікаційне право може також розглядатися як структурна складова інших галузей права. З метою поглиблення спеціалізованої підготовки фахівців в галузі телекомунікацій можуть бути також введені у навчальний процес поряд з адміністративно-телекомунікаційним правом такі навчальні дисципліни, як: цивільно-телекомунікаційне право, господарсько-телекомунікаційне право та ін. У зазначеному контексті доцільним також можна вважати введення такої спеціальної комплексної навчальної дисципліни як «Деліктно-телекомунікаційне право». Вбачається методично обґрунтованим підхід, згідно якого навчальна дисципліна «Деліктно-телекомунікаційне право» має включати в себе тематику, пов'язану не тільки з адміністративною відповідальністю за правопорушення у сфері телекомунікації, а й таку, що охоплює цивільно-правову, кримінальну та дисциплінарну відповідальність за відповідні правопорушення. Такий підхід сприятиме вирішенню питання комплексного застосування понятійного апарату провідних галузей права, а також розрізнення складів окремих правопорушень у сфері телекомунікацій.

Викладання та вивчення навчальної дисципліни «Телекомунікаційне право» має бути спрямовано на формування відповідних компетенцій. Серед них основними вбачаються такі, як: застосування у комплексі наукових знань теорії права, конституційного права, цивільного права, адміністративного права, кримінального права,

інформаційного права та інших, що викладаються у вищих навчальних закладах і в тій чи іншій мірі стосуються правовідносин у сфері організації та експлуатації інфраструктури зв'язку (телекомунікацій); вміння структурувати зміст окремих правовідносин у результаті прикладного системного аналізу з використанням різних джерел правової інформації, насамперед спеціального законодавства про зв'язок (телекомунікації) тощо.

У ході вивчення телекомунікаційного права має бути сформовано відповідний комплекс спеціальних знань про: спеціалізований понятійний апарат, що застосовується у сфері організації та експлуатації зв'язку; історію виникнення, зміни та перспективи розвитку суспільних відносин у сфері зв'язку та їх правового регулювання; спеціальні, системні складові телекомунікаційного права (суб'єкти, об'єкти, предмети, зміст правовідносин у сфері організації та експлуатації зв'язку); спеціальні (предметні) принципи виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері телекомунікацій; взаємозв'язки телекомунікаційних правовідносин з іншими галузевими правовідносинами; систему спеціального законодавства в галузі зв'язку тощо.

Вміння, що мають бути сформовані у тих, хто вивчає телекомунікаційне право, мають включати в себе здатність: доступно пояснити приватноправову та публічно-правову сутність джерел телекомунікаційного права; зрозуміло і адекватно коментувати положення теорії телекомунікаційного права у взаємозв'язку з практикою виникнення, зміни та припинення конкретних правовідносин у сфері зв'язку; здійснювати прикладний, системний правовий аналіз відповідних правовідносин на засадах компаративістики щодо норм національного законодавства про зв'язок з нормами міжнародного телекомунікаційного права в цілому та у його складі – європейського телекомунікаційного права тощо.

Навички, що мають бути здобуті у ході вивчення телекомунікаційного права можна формалізувати наступним чином: здійснювати роз'яснювальну, консультативну роботу щодо правового регулювання суспільних відносин у сфері організації та експлуатації інфраструктури зв'язку (телекомунікацій); моделювати конкретні правові норми щодо різних видів зв'язку, враховуючи їх конвергенцію та появу нових технічних та технологічних можливостей у відповідній сфері суспільних відносин, у т. ч. у контексті таких інноваційних процесів, як, наприклад, розвиток електронних комунікацій; розробляти відповідні нормативно-правові акти тощо.

Зазначені інституційні положення телекомунікаційного права пропонується розглядати як основні, що конкретизуються з урахуванням певних об'єктивних та суб'єктивних обставин, потреб спеціалізації у викладанні та вивченні відповідної навчальної дисципліни.

На основі методології матричного підходу до освоєння специфіки правовідносин в галузі зв'язку структуру спеціальної частини навчальної дисципліни «Телекомунікаційне право» пропонується формалізувати (тематично) як складову підгалузь спеціальної частини інформаційного

права. При цьому специфіка відповідних правовідносин визначається з урахуванням загальних положень окремих інститутів телекомунікаційного права з прив'язкою до конкретних видів зв'язку в розумінні їх як видів інформаційної діяльності, а саме: поштового зв'язку; електричних комунікацій, у т. ч. – стаціонарних телекомунікацій, радіо, комп'ютеризованих телекомунікацій, космічного (супутникового) радіозв'язку тощо, а також з урахуванням окремих складових права інтелектуальної власності, що знаходить прояв у сфері телекомунікацій.

При висвітленні результатів проведеного дослідження щодо розуміння сутності телекомунікаційного права як навчальної дисципліни свідомо здійснено абстрагування від визначення кількості та назв окремих тем цієї дисципліни. Вони можуть визначатися з урахуванням кількості часу, що відводиться на вивчення телекомунікаційного права (залежно від того, чи є зазначена дисципліна нормативною або вибірковою) у конкретному навчальному закладі, а також спеціальності, за якою здійснюється підготовка відповідних фахівців та ряду інших чинників.

Висновки, напрацьовані у ході узагальнення результатів проведеного дослідження щодо формалізації тематики телекомунікаційного права як навчальної дисципліни, зводяться до наступного:

1. Телекомунікаційне право як навчальна дисципліна – це комплекс систематизованих, теоретично обґрунтованих за структурою навчальних тем, що охоплюють наукові знання щодо правовідносин у сфері організації та експлуатації інфраструктури зв'язку (телекомунікацій) та пропонуються для вивчення за принципом матричного інституціонування.

2. Телекомунікаційне право як навчальну дисципліну пропонується поділяти з урахуванням її тематики на дві основні частини. Перша частина має включати в себе загальні положення телекомунікаційного права, друга – спеціальні положення.

3. Телекомунікаційне право як навчальна дисципліна покликана сформувати у всіх тих, хто її вивчає у вищих навчальних закладах, цільове, системне розуміння специфіки правовідносин у сфері організації та експлуатації інфраструктури дистанційної комунікації (телекомунікацій) із застосуванням різних технічних та технологічних засобів, способів, у т. ч. тих, що забезпечують передавання, пошук та отримання інформації, незалежно від кордонів держав.

4. Наукова розробка рекомендованої (типової) структури тематики навчальної дисципліни «Телекомунікаційне право» сприятиме не тільки систематизації навчального процесу у конкретному навчальному закладі, де вивчається така дисципліна. Це також сприятиме синхронізації та стандартизації навчального процесу у різних навчальних закладах, що, врешті-решт, підвищуватиме якість роботи випускників-юристів в ході правотворчої, правозастосовчої та науково-освітньої діяльності, а також якість підготовки працівників органів державної влади, підприємств, установ і організацій в галузі телекомунікацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арістова І. В. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг : монографія / І. В. Арістова, Д. В. Слущкий. – К. : «Право України» ; Х. : «Право», 2013. – 184 с.
2. Баранов А. А. Правове регулювання доступу на ринок телекомунікацій / А. А. Баранов // Інформація і право. – 2011. – № 2. – С. 32–38.
3. Бурило Ю. П. Господарсько-правові засади інформаційної діяльності : монографія / Ю. П. Бурило. – К. : НДІ приватного права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2013. – 343 с.
4. Золотар О. О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки : монографія / О. О. Золотар. – К. : «ПанТот», 2011. – 100 с.
5. Основи інформаційного права України : навчальний посібник / В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. М. Попович та ін. ; За заг. ред. М. Я. Швеца, Р. А. Калюжного, П. В. Мельника. – К. : «Знання», 2009. – 414 с.
6. Коваленко Л. П. Теоретичні проблеми розвитку інформаційного права України : монографія / Л. П. Коваленко. – Х. : «Право», 2012. – 248 с.
7. Новицький А. М. Електронна торгівля (правовий аспект регулювання) : монографія / А. М. Новицький, Г. М. Красноступ, В. С. Цимбалюк, В. К. Шакарупа та ін. / За заг. ред. В. В. Костицького. – К. : «МП Леся», 2007. – 212 с.
8. Кудрявцева С. П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К. : «Слово», 2005. – 400 с.

9. Ліпкан В. А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : навчальний посібник / В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко, В. М. Желіховський. – К. : КНТ, 2006. – 280 с.
10. Лисенко С. О. Системний підхід у дослідженні інформаційної безпеки підприємств з точки зору теорії гіперсистем у праві / С. О. Лисенко // *Європейські перспективи*. – 2016. – С. 159–166.
11. Мельник Р. С. Українська юридична освіта як вона є : проблеми та шляхи вирішення / Р. С. Мельник // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. – 2013. – Випуск 21. – Ч. 1. – Т. 2. – С. 176–180.
12. Мельник Р. С. Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративно-правове регулювання у сфері телекомунікацій», для ОКР «магістр» галузі знань «Право», напряму підготовки «Правознавство». – К. : Юридичний факультет КНУ ім. Т. Шевченка, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : law.knu.ua/images/stories/Lit/kaf_admin/3.docx
13. Музичук О. М. Сфера зв'язку та інформаційних технологій в Європейському Союзі та в Україні : особливості правового регулювання / О. М. Музичук, О. М. Литвинов, А. Є. Голубов, М. М. Компарський та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 156 с.
14. Новицький А. М. Правове регулювання інституціоналізації інформаційного суспільства в Україні : монографія / А. М. Новицький. – Ірпінь : НУ ДПС України, 2011. – 444 с.
15. Цимбалюк В. С. Науково-доктринальні положення щодо методологічних установок систематизації законодавства про інформацію / В. С. Цимбалюк // *Інформація і право*. – 2015. – № 2(14). – С. 76–83.
16. Цимбалюк В. С. Структуризація міжнародного інформаційного права у правознавстві / В. С. Цимбалюк // *Правова інформатика*. – 2009. – № 2 (22). – С. 25–30.
17. Цимбалюк В. С. Телекомунікаційне право як підгалузь інформаційного права України / В. С. Цимбалюк // *Актуальні проблеми національного законодавства : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 18 жовтня 2016 року)*. – 2016. – Випуск 53. – С. 93–95.
18. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики) : монографія / В. С. Цимбалюк. – К. : «Освіта України», 2010. – 388 с.
19. Цимбалюк В. С. Інформаційне право : концептуальні положення до кодифікації інформаційного законодавства : монографія / В. С. Цимбалюк. – К. : «Освіта України», 2011. – 426 с.
20. Цимбалюк В. С. Співвідношення мас-медіа права та телекомунікаційного права як підгалузей інформаційного права / В. С. Цимбалюк // *Актуальні правові та гуманітарно-економічні проблеми в період реформування демократичного суспільства : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кіровоград, 02 грудня 2016 року)*. – Кіровоград : ПВНЗ КІДМУ КПУ, 2016. – С. 306–309.
21. Процишен М. П. Право про телекомунікації України : з точки зору компаративістики з правом Європейського Союзу / М. П. Процишен // *Порівняльно-аналітичне право*. – 2016. – № 5. – С. 225–228.
22. Процишен М. П. Право про телекомунікації в Україні : публічно-правовий та приватноправовий зміст як підгалузі інформаційного права / М. П. Процишен // *Науковий вісник публічного та приватного права*. – 2016. – № 5. – С. 202–207.

УДК 351

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОЛІЦІЄЮ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ

FEATURES OF MANAGEMENT OF POLICE OF FOREIGN COUNTRIES AND THE POSSIBILITY OF USING THEIR EXPERIENCE IN UKRAINE

Руколайніна І.Є.,
к.ю.н, доцент,

*доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
Харківський національний університет внутрішніх справ*

Леміш О.О.,
курсант IV курсу факультету № 3

Харківський національний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена особливостям управління поліцією зарубіжних країн та можливості використання їх досвіду в Україні. Зокрема, авторами висвітлено проблему вивчення досвіду державного управління поліцією зарубіжних країн, який має не тільки теоретичне, але й практичне значення для діяльності правоохоронних органів України.

Ключові слова: досвід, державне управління, зарубіжні країни, органи Національної поліції, розвиток суспільства, суб'єкт управління, система управління.

Статья посвящена особенностям управления полицией зарубежных стран и возможности использования их опыта в Украине. В частности, авторами освещена проблема изучения опыта государственного управления полицией зарубежных стран, который имеет не только теоретическое, но и практическое значение для деятельности правоохранительных органов Украины.

Ключевые слова: опыт, государственное управление, зарубежные страны, органы Национальной полиции, развитие общества, субъект управления, система управления.

Today abroad there are three models of management by law enforcement agencies: centralized, decentralized and Combined (integrated). The centralized model of the system of internal security use, a number of countries in continental Europe. This model of the system of internal security operates in 2 types. The first one includes countries which provide internal security only a civilian police force: Sweden, Denmark, Norway, Ireland, Finland. They are characterized by a low level of crime, the absence of serious political and social conflicts, so they do not require special police units of the armed forces. Countries in the second (main) form of the centralized model include States with constant use of special police forces – the gendarmerie: France, Spain, Italy, Portugal, Belgium, Holland, Luxembourg. These countries are characterized not only by rigid centralization of law enforcement, but the traditional use of the national police and gendarmerie. A significant drawback of the centralized system is the fact that the police are mainly focused on solution of national problems and not enough account of the interests of individual local communities.

Key words: experience, public administration, foreign countries, National police, development of society, subject of management, control system.